

Werkplaats annoteren waterbeheerprogramma met STOP/TPOD

Lessons learned werkplaatsen 1 februari 2022

Nienke Jansen, Geonovum

Aanleiding

- Begin 2021 was TPOD Programma klaar, als onderdeel van de STOP/TPOD-standaard
- Waterschappen waren bezig met inhoudelijke en procedurele afstemming over hun waterbeheerprogramma
- Waterschappen wilden weten wat ze moeten doen om het waterbeheerprogramma in het DSO te krijgen en hoe het uit zou zien
- In tweede helft 2021 hebben we dat onderzocht met een werkplaats, waarin we het waterbeheerprogramma van waterschap Vallei en Veluwe hebben geannoteerd
Deelnemers: Waterschap Vallei en Veluwe, Hoogheemraadschap van Delfland, Unie van Waterschappen, Geonovum

Het instrument programma

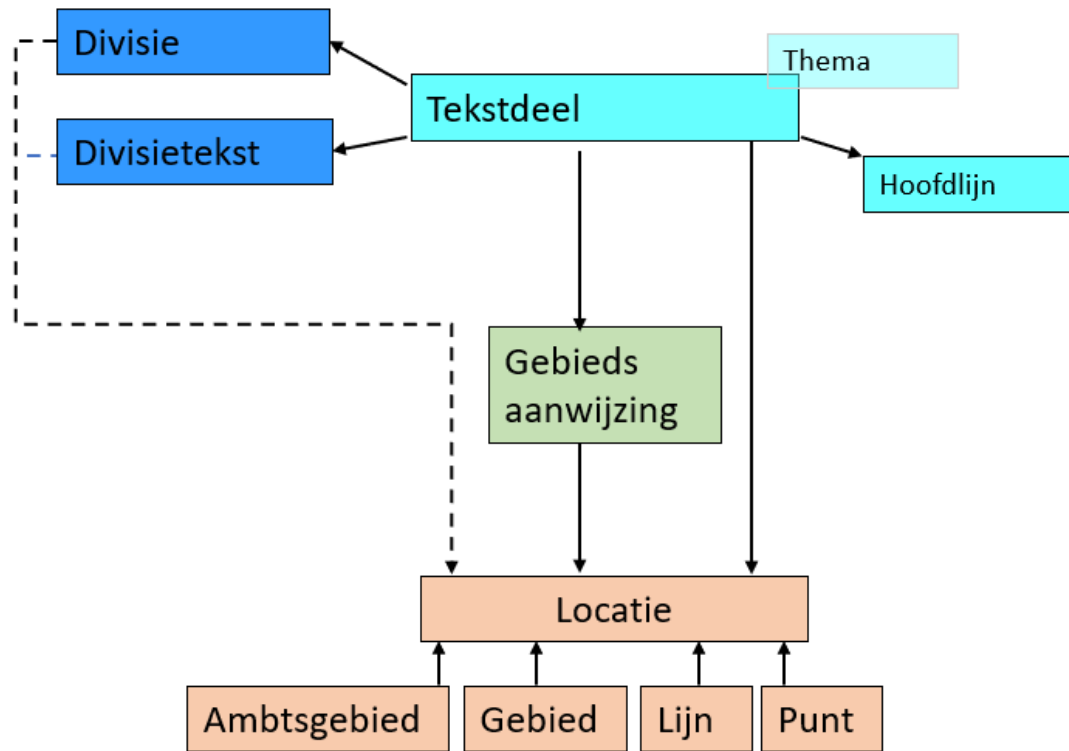
Een programma bevat voor een of meer onderdelen van de fysieke leefomgeving:

- a. uitwerking van te voeren beleid voor ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming of behoud daarvan,
- b. maatregelen om:
 - aan omgevingswaarde(n) te voldoen, of
 - andere doelstelling(en) voor de fysieke leefomgeving te bereiken.

Waterbeheerprogramma is een verplicht programma dat de waterschappen moeten vaststellen voor de watersystemen die bij het waterschap in beheer zijn, moet iedere zes jaar geactualiseerd worden

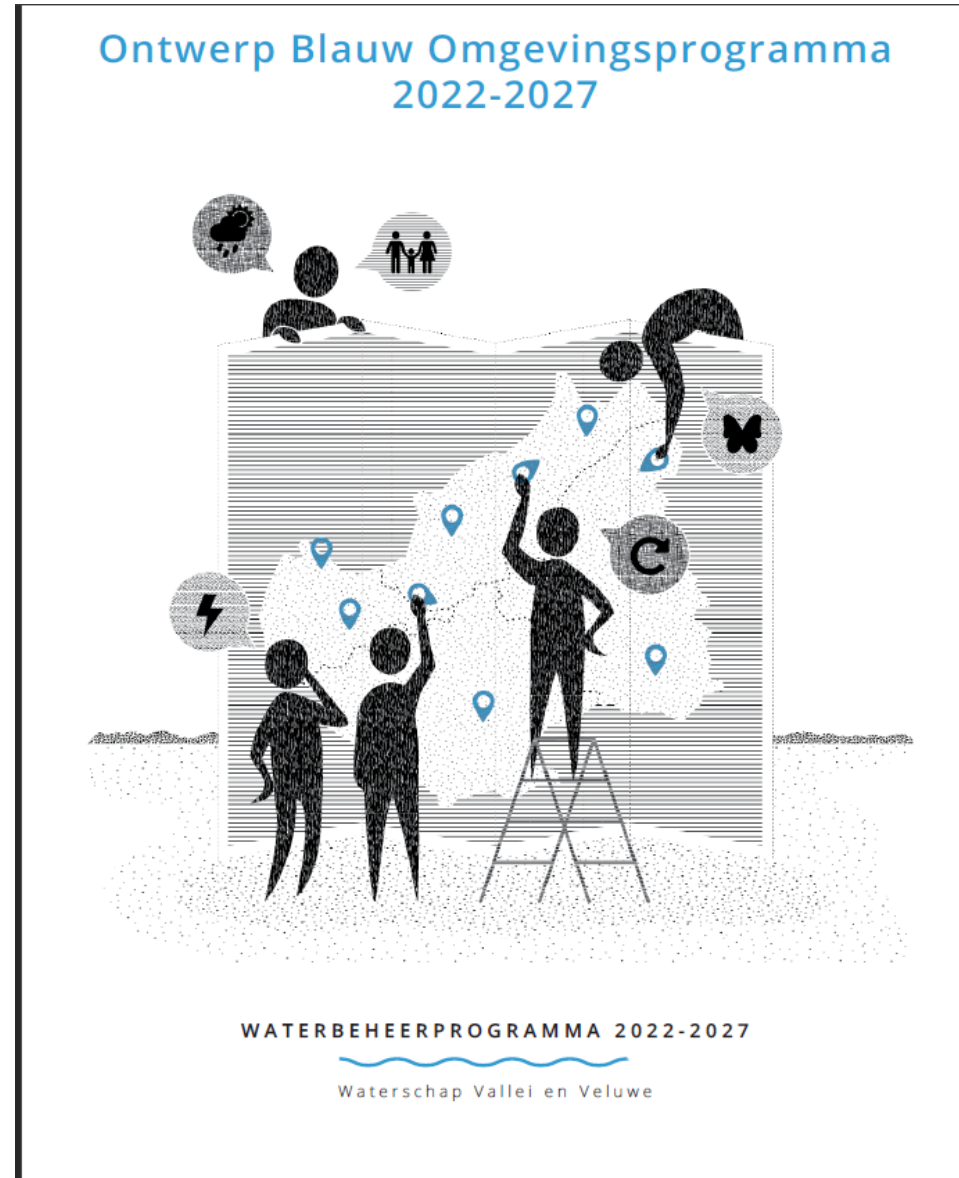
TPOD Programma: productmodel

Waterbeheerprogramma Vallei en Veluwe

Ontwerpversie beschikbaar in PDF

Stap 1 Tekst omzetten in STOP-XML en structureren

INHOUDSOPGAVE

- WOORD VOORAF	3
I. INLEIDING	7
II. BLAUW OMGEVINGSPROGRAMMA	11
2.1 Omgevingswet: BOP als kerninstrument	12
2.2 De BOVI als koers voor het BOP	13
2.3 Status en totstandkoming van het BOP	17
III. VAN VISIE NAAR GEBIED	19
3.1 We werken aan een waardevolle leefomgeving	20
3.2 Inspelen op maatschappelijke thema's	21
3.3 BOP-doelen	24
3.4 Gebiedsprogramma's	25
IV. GEBIEDSPROGRAMMA'S	27
4.1 Eemland	31
4.2 Gelderse Vallei	45
4.3 Noord-Veluwe	63
4.4 IJsselvallei	81
V. ZO HOUDEN WE KOERS	99
5.1 Sturingsfilosofie	100
5.2 Participatie	101
5.3 Beleidsterugkoppeling en monitoring	102
5.4 Beheer	103
5.5 Vergunningverlening en handhaving	104
5.6 Uitnodigen & uitgenodigd worden: Aan de slag!	106
VI. BOP-DOELEN	109
6.1 Waterveiligheid	111
6.2 Watersysteem	113
6.3 Wonen en zuiveren	115
6.4. Veranderopgave: circulaire economie	117
6.5. Veranderopgave: Energietransitie	119
- BIJLAGEN	121

Divisie [niveau 1]
 Divisie [niveau 2]
 Divisie [niveau 2]
 Divisie [niveau 3]
 Divisie [niveau 3]
 Divisie [niveau 2]
Divisie [niveau 1]

Stap 2 Locaties bepalen

Ambtsgebied

- WOORD VOORAF	3
I. INLEIDING	7
II. BLAUW OMGEVINGSPROGRAMMA	11
2.1 Omgevingswet: BOP als kerninstrument	12
2.2 De BOVI als koers voor het BOP	13
2.3 Status en totstandkoming van het BOP	17
III. VAN VISIE NAAR GEBIED	19
3.1 We werken aan een waardevolle leefomgeving	20
3.2 Inspelen op maatschappelijke thema's	21
3.3 BOP-doelen	24
3.4 Gebiedsprogramma's	25
IV. GEBIEDSPROGRAMMA'S	27
4.1 Eemland	31
4.2 Gelderse Vallei	45
4.3 Noord-Veluwe	63
4.4 IJsselvallei	81
V. ZO HOUDEN WE KOERS	99
5.1 Sturingsfilosofie	100
5.2 Participatie	101
5.3 Beleidsterugkoppeling en monitoring	102
5.4 Beheer	103
5.5 Vergunningverlening en handhaving	104
5.6 Uitnodigen & uitgenodigd worden: Aan de slag!	106
VI. BOP-DOELEN	109
6.1 Waterveiligheid	111
6.2 Watersysteem	113
6.3 Wonen en zuiveren	115
6.4 Veranderopgave: circulaire economie	117
6.5 Veranderopgave: Energietransitie	119

Specifieke locaties

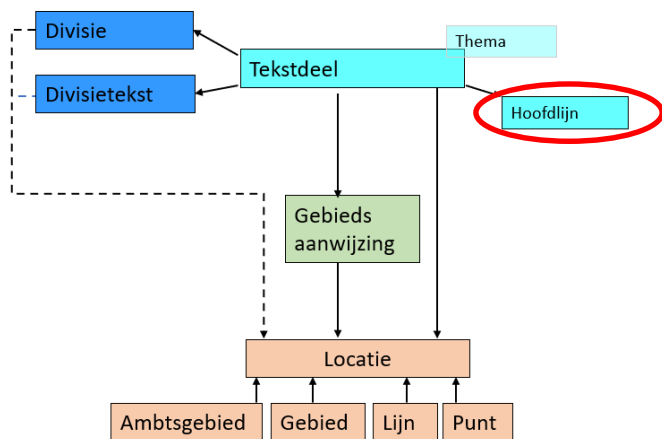

Stap 3 Hoofdpijnen bepalen

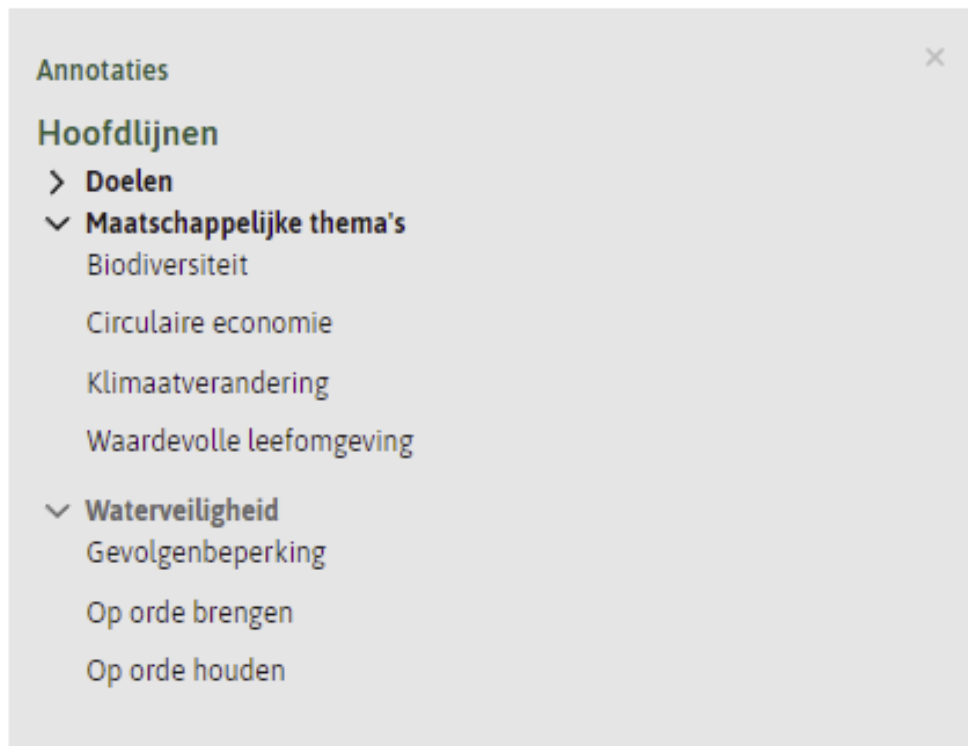
Model

Hoofdpijn:

- geeft aan dat een tekstgedeelte over een hoofdpijn van het document gaat
- is hulpmiddel voor selectie van bij elkaar horende tekst
- geen weergave op de kaart
- heeft 2 kenmerken: soort en naam

Toepassing in
waterbeheerprogramma Vallei en
Veluwe:

NB: niet geannoteerd met thema

Resultaten stappen 1 t/m 3 in DSO-viewer

Structureren tekst

Home Vergunningcheck Aanvragen **Regels op de kaart** Mijn Omge

< Terug

Help ? < >

Waterbeheerprogramma 2022-2027 Waterschap Vallei en Veluwe

Eigenaar

Waterschap Vallei en Veluwe

Opschrift

Ontwerp Blauw Omgevingsprogramma 2022-2027

Documenttype

Programma

Status

In werking vanaf 26-01-2022

Officiële publicatie

[Bekijk officiële publicatie](#)

Identificatie

/akn/nl/act/ws0662/2021/Praktijkproef_Programma_Waterschap_Vallei_en_Veluwe

minder kenmerken

Thema's **Regels** Toelichting Bijlagen Kaarten

- > Woord vooraf
- > I inleiding
- > II Blauw omgevingsprogramma
- > III Van visie naar gebied
- > IV Gebiedsprogramma's
- > V Zo houden we koers
- > VI BOP-doelen

✓ I inleiding

> 1.1 Een blauw omgevings- programma voor vallei en veluwe

✓ II Blauw omgevingsprogramma

> 2.1 Omgevingswet: BOP als kerninstrument

> 2.2 De BOVI als koers voor het BOP

> 2.3 Status en totstandkoming van het BOP

> III Van visie naar gebied

✓ IV Gebiedsprogramma's

Locatie: ambtsgebied

> I Inleiding

Annotaties

Locaties

Vallei en Veluwe

> II Blauw omgevingsprogramma

Annotaties

Locaties

Vallei en Veluwe

> III Van visie naar gebied

Annotaties

Locaties

Vallei en Veluwe

Locatie hoofdstuk 4: ambtsgebied

IV Gebiedsprogramma's

Annotaties

Locaties

Vallei en Veluwe

De opgaven die we voor ons zien zijn gebiedsgericht vertaald naar vier geïntegreerde gebiedsprogramma's. Veel van onze BOP-doelen (uit hoofdstuk 6) komen hier samen met de doelen van onze gebiedspartners. Aangezien we het gebied en de leefomgeving centraal zetten presenteren we eerst de gebiedsprogramma's en vervolgens in hoofdstuk 6 de BOP-doelen.

Vier gebiedsprogramma's

Waterschap Vallei en Veluwe onderscheidt vier deelgebieden:

Locatie paragraaf 4.1: Eemland

✓ 4.1 Eemland

Annotaties

Locaties

Eemland

Eemland is aan weerszijden van de Eem een open en landschappelijk waardevol veenweidegebied, geflankeerd door hoge zandgronden, het Gooien Eemmeer en stedelijke gebieden. Eemland is kwetsbaar voor droogte in de hoge delen en voor bodemdaling in lage delen. Het oppervlaktewater kampt met een nutriëntenoverschot. Het teveel aan voedingsstoffen leidt tot een slechte waterkwaliteit en lage biodiversiteit.

Hoofdlijnen

4.1.4 Gebiedskaart

Annotaties

Hoofdlijnen

> Doelen

✓ Maatschappelijke thema's

Biodiversiteit

Circulaire economie

Klimaatverandering

Waardevolle leefomgeving

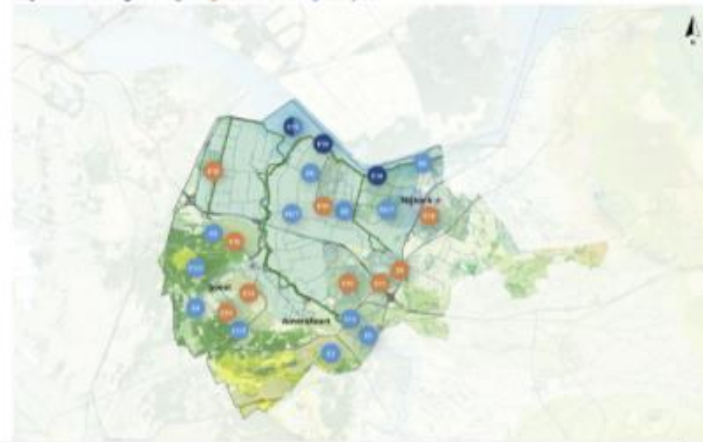
✓ Waterveiligheid

Gevolgenbeperking

Op orde brengen

Op orde houden

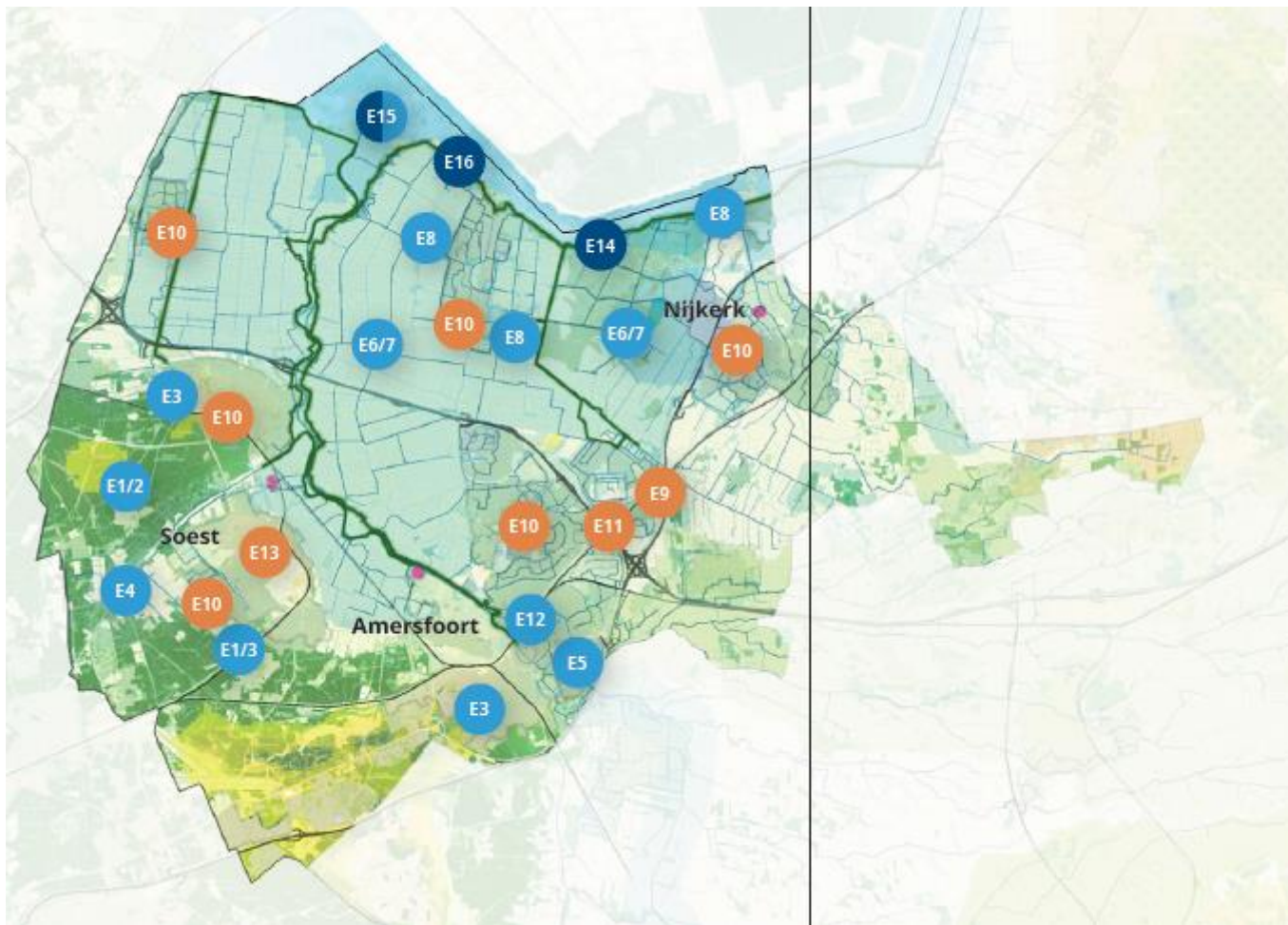
Categorieën ROP-doelen: Waterveiligheid, Wonen en natuur, Waterplezier

Detail-uitwerking voor Eemland

Groot deel van wat het waterschap in Eemland wil bereiken staat op 1 kaart...

Gebieden waarvoor een bepaald doel wordt gesteld

... en 1 tabel:

Hier komen samen:

- Verhaallijn
- Gebiedskans
- Maatschappelijk thema
- Doel
- (koppeling naar) locatie
- Rol waterschap

BOVI2050 Verhaallijnen en gebiedskansen	Maatschappelijke thema's	BOP-doel	Rol waterschap
VITALE BLAUWE MOTOR			
Blauwe Agenda en Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug biedt kansen om natuurwaarden te versterken en water vast te houden, onder andere de Laagte van Pijnenburg.		E1 Voldoende zoetwater	
Verkenning met partners van mogelijkheden grondwateraanvulling op de Utrechtse Heuvelrug door aangepast bos en bodembeheer.		E2 Voldoende zoetwater	
DYNAMISCHE BRONLANDSCHAPPEN OP DE FLANK			
Verkenning met partners van alternatieve winningsconcepten, zoals flexibele winningen op de flanken en oppervlaktewater als bron voor drinkwater.		E3 Voldoende zoetwater	
Klimaatadaptatie en waterrobuust watersysteem Utrechtse Heuvelrug (Laagte van Pijnenburg).		E4 Robuust watersysteem	
ROBUUST EN NATUURLIJK OPPERVLAKEWATER VAN BRON TOT MONDING			
Verkenning Valleikanaal als klimaatkanaal.		E5 Robuust watersysteem	
KRINGLOOPLANDSCHAPPEN OP LEVENDE BODEMS			
Verkenning met gebied naar integrale realisering van kringlooplandschap en natuurontwikkeling op vitale bodem - koppelen aan peilbesluiten Eemland en Arkenheem.		E6 Robuust watersysteem	
Actualiseren peilbesluiten Eemland en Arkenheem.		E7 Robuust watersysteem	
KRW maatregelen Eemland (onder andere Noorderwetering en Haarse Wetering, Arkenvaart).		E8 Natuurlijk water	

Poging 1: volledige tabel annoteren

4.1.4.1 Gebiedsdoelen

Beleidsdoel / gebiedsdoel	Maatregelen (aanpak)	Stap-doel	Belangrijkheid
VITALE BLAUWE MOTOR			
Blauwe Agenda en Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug biedt kansen om natuurwaarden te versterken en water vast te houden, onder andere de Laagte van Pijnburg.	MA C F W	Volledende zandwater	5. 10 10
Versterking met partners van mogelijke gebiedsontwikkeling op de Utrechtse Heuvelrug, door aanpak van bodemwater.	MA C F W	Volledende zandwater	5. 10 10
DYNAMISCHE BRONLANDSCHAPPEN OP DE FLANK			
Versterking met partners van alternatieve winningssystemen, zoals flexibele winningen op de flanken en oppervlaktewater als bron voor drinkwater.	MA C F W	Volledende zandwater	5. 10 10
Klimaatadaptatie en waterinlaat watersysteem Utrechtse Heuvelrug (Laagte van Pijnburg).	MA C F W	Robuust watersysteem	5. 10 10
ROBUUST EN NATUURLIJK OPPERVLAKTWATER VAN BRON TOT MONDING			
Versterking gebiedsdoel als klimaatadaptatie.	MA C F W	Robuust watersysteem	5. 10 10
BRINGLOFLANDSCHAPPEN OP LEVENDE BODEMS			
Versterking met gebied voor integrale restauratie van bringloflandschap en natuurontwikkeling op vlakke bodem - koppelen aan gebiedsdoel Landelijk en Arkland.	MA C F W	Robuust watersysteem	5. 10 10
Actualiseren gebiedsdoel Landelijk en Arkland.	MA C F W	Robuust watersysteem	5. 10 10
KWV maatregelen Landelijk (onder andere Noordwatering en Hoorn Watering, Arkland).	MA C F W	Natuurlijk water	5. 10 10
WATERINCLUSIEVE BEBOUWDE OMGEVING			
Ruimtelijke ontwikkelingen in bestaand stedelijk gebied benutten om waterkanalen mee te koppelen.	MA C F W	Water inclusief	5. 10 10
Zoeken en kennis leveren aan klimaatadaptieve maatregelen, gebaseerd door denken, waaronder klimaatmaatregelen.	MA C F W	Water inclusief	5. 10 10
Waterinclusieve (bouw) stedelijke ontwikkeling Amersfoort, Soest, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Nijkerk.	MA C F W	Waterinclusief	5. 10 10
Optimaliseren natuurvriendelijke oevers gebiedsdoel in Amersfoort (KWV maatregel).	MA C F W	Natuurlijk water	5. 10 10
LOKALE WATERFABRIEKEN EN GRONDSTOFFEN- EN ENERGIEHUIS			
Energieaanwinning, zoals thermische energie uit oppervlaktewater, wind en zon. Met gemeente de veiligheidsdoelen kansen voor TEG en TSA verkennen - afhankelijk van Transitievisie Warmte.	MA C F W	Water inclusief	5. 10 10
VEILIGE DIJEN & DYNAMISCH BUITENWATER			
Natuurlijke randmeerheid met randmeren/rijen als veilig, betrouwbare (recreatief en ecologisch)waardigheids.	MA C F W	Op orde houden	5. 10 10
Samen met partners verkennen van de restauratie en ecologische kansen bij de randmeren.	MA C F W	Op orde houden & verduurzamen	5. 10 10
Veilige Westdijk rekening houdend met de leefomgeving/landbouw.	MA C F W	Op orde brengen	5. 10 10

Resultaat:

Je kunt niet per cel annoteren, annotaties kunnen alleen aan de hele tabel of aan het tekstelement worden gekoppeld.

Daardoor niet te zien wat bij elkaar hoort en bij welke locatie.

Poging 2: informatie uit tabel anders ordenen

Variant 1

Ordering naar:

- doel
- verhaallijn

- > 4.1.5.1 Voldoende zoetwater
- > 4.1.5.2 Robuust watersysteem
- > 4.1.5.3 Natuurlijk water
- > 4.1.5.4 Water inclusief
- > 4.1.5.5 Watertoekomst
- > 4.1.5.6 Op orde houden
- > 4.1.5.7 Op orde houden & verbonden water
- > 4.1.5.8 Op orde brengen

Variant 2

Ordering naar:

- maatschappelijk thema
- gebiedskans

- ✓ 4.1.6.1 Waardevolle leefomgeving
- > 4.1.6.1.1 Ruimtelijke ontwikkelingen in (bestaand) stedelijk gebied benutten om waterkansen mee te koppelen.
- > 4.1.6.1.2 Waterinclusieve, (nieuwe) stedelijke ontwikkeling Amersfoort, Soest, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Nijkerk.
- > 4.1.6.1.3 Natuurlijke randmeerkust met randmeerdijken als veilig, beleefbaar (recreatief) en ecologisch waardevol lint.
- > 4.1.6.1.4 Samen met partners verkennen we de recreatieve en ecologische kansen bij de randmeren.

Variant 3

Ordering naar:

- verhaallijn
- gebiedskans

- ✓ 4.1.7.1 Vitale blauwe motor
- > 4.1.7.1.1 Blauwe Agenda en Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug biedt kansen om natuurwaarden te versterken en water vast te houden, onder andere de Laagte van Pijnenburg.
- > 4.1.7.1.2 Verkenning met partners van mogelijkheden grondwateraanvulling op de Utrechtse Heuvelrug door aangepast bos en bodembeheer.
- > 4.1.7.2 Dynamisch bronlandschap op de flank
- > 4.1.7.3 Robuust en natuurlijk oppervlaktewater van bron tot monding
- > 4.1.7.4 Kringlooplandschappen op levende bodem
- > 4.1.7.5 Waterinclusieve bebouwde omgeving
- > 4.1.7.6 Lokale waterfabrieken en grondstoffen- en energiehub
- > 4.1.7.7 Veilige dijken & dynamisch buitenwater

NB: de werkplaats is uitgevoerd met versie 1.0.4 van de standaard, daarom zoveel subparagrafen

Samenwerkend

Variant 2 ordening naar maatschappelijk thema en gebiedskans

4.1.6.1 Waardevolle leefomgeving

4.1.6.1.1 Ruimtelijke ontwikkelingen in (bestaand) stedelijk gebied benutten om waterkansen mee te koppelen.

Annotaties

Locaties

E09

BOP nummer: E09

BOP doel naam: Waterinclusief

Rol waterschap: Samenwerkend en responsief

4.1.6.1.2 Waterinclusieve, (nieuwe) stedelijke ontwikkeling Amersfoort, Soest, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Nijkerk.

BOP nummer: E11

BOP doel naam: Waterinclusief

Rol waterschap: Samenwerkend en responsief

4.1.6.1.3 Natuurlijke randmeerkust met randmeerdijken als veilig, beleefbaar (recreatief) en ecologisch waardevol lint.

4.1.6.1.4 Samen met partners verkennen we de recreatieve en ecologische kansen bij de randmeren.

Variant 3 ordening naar **verhaallijn** en **gebiedskans**

✓ 4.1.7 Gebiedsdoelen eemland, vallei en veluwe 2022-2027 variant 3

Waterschap Vallei en Veluwe wil graag samen met de gebiedspartners de integrale gebiedsopgaven uitvoeren. Het waterschap doet dit vanuit de eigen verantwoordelijkheden via onderstaande doelen. In deze alinea worden de gebiedskansen per verhaallijn weergegeven

✓ 4.1.7.1 Vitale blauwe motor

✓ 4.1.7.1.1 Blauwe Agenda en Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug biedt kansen om natuurwaarden te versterken en water vast te houden, onder andere de Laagte van Pijnenburg.

Maatschappelijke thema's: Klimaatverandering

BOP doel nummer: E1

BOP doel naam: Voldoende zoetwater.

Rol waterschap: Samenwerkend

✓ 4.1.7.1.2 Verkenning met partners van mogelijkheden grondwateraanvulling op de Utrechtse Heuvelrug door aangepast bos en bodembeheer.

Maatschappelijke thema's: Klimaatverandering

BOP doel nummer: E2

BOP doel naam: Voldoende zoetwater.

Rol waterschap: Samenwerkend

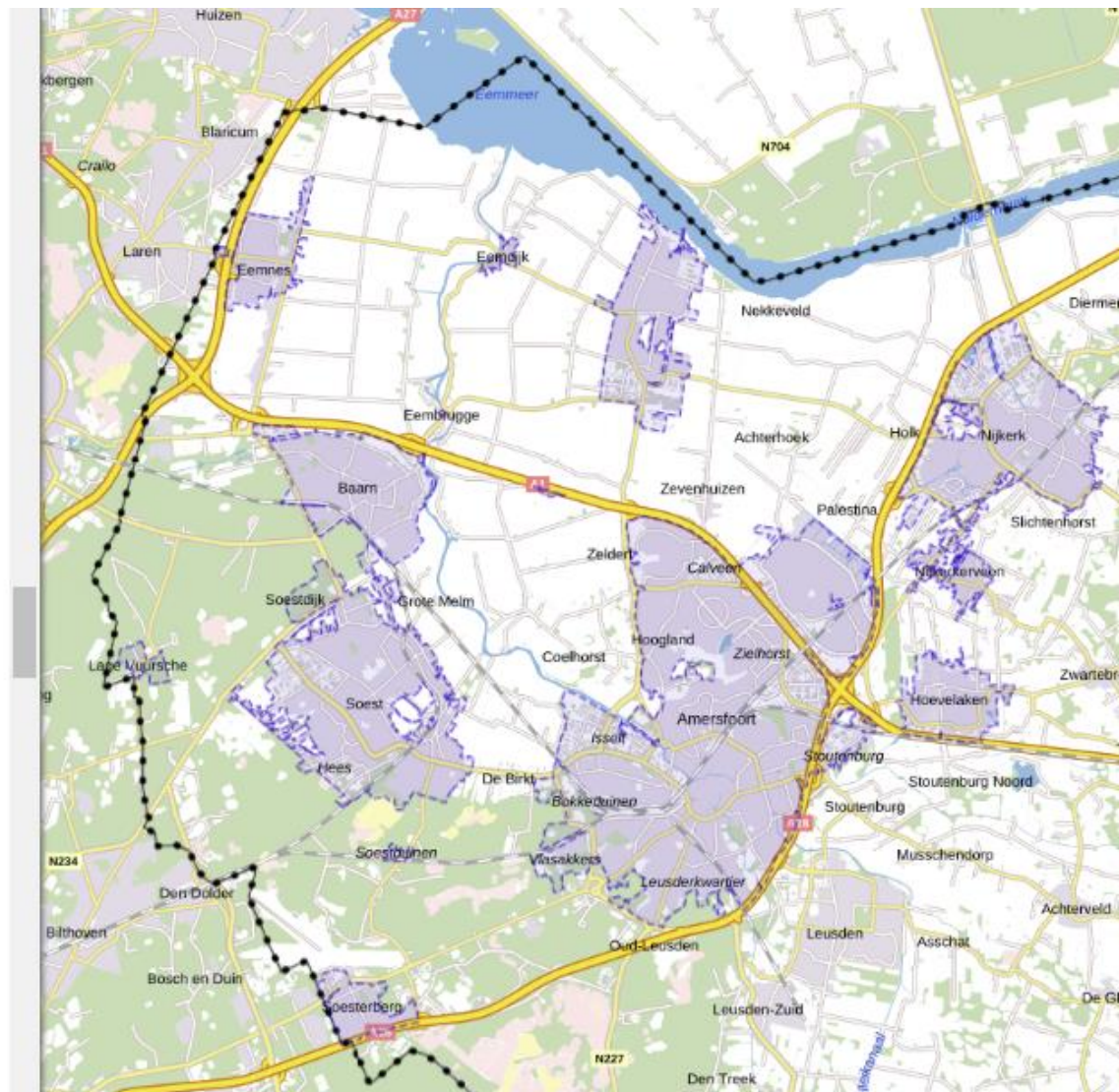
› 4.1.7.2 Dynamisch bronlandschap op de flank

› 4.1.7.3 Robuust en natuurlijk oppervlaktewater van bron tot monding

› 4.1.7.4 Kringlooplandschappen op levende bodem

› 4.1.7.5 Waterinclusieve bebouwde omgeving

› 4.1.7.6 Lokale waterfabrieken en grondstoffen- en energiehubs

Conclusies

- Heel veel informatie in 1 tabel werkt niet goed
 - TPOD maakt het niet mogelijk om zo locatiegericht informatie te ontsluiten
 - In PDF werkt het eigenlijk ook niet...
- Variant 1 is de beste, maar ook die kan nog beter (meer tijd, meer nadenken, latere versies van de standaard bieden betere mogelijkheden)

Onze 'Gouden Tips' voor deelnemers aan deze sessie

Denk voor je begint heel goed na over hoe je het beste informatie kunt overdragen met:

- structureren
- verbinden van tekst met locaties
- annoteren